

<https://www.doi.org/10.31918/twejer.2361.14>

e-ISSN (2617-0752)

p-ISSN (2617-0744)

میتافۆری چه مکی شادی له زمانی کوردی و ئینگلیزیدا

فاروق عزیز خالد

دلاره شوکری باپیر

زانکۆی سۆران - فاکه ئیتی ئاداب

Faroq.khalid@soran.edu.iq

dlawar.bapir@soran.edu.iq

پوخته

ئەم تووژینه وەهەهەولیکە بۆ دەستنیشانکردن و خستنه پووی (ئەو فۆرمە زمانییانە،) که له زمانی کوردیدا میتافۆری چه مکیان تیدایه و ههستی شادی دهگهیهنن) میتافۆره چه مکیه جیاوازهکانی شادی له زمانی کوردیدا و بهراوردکردنیان له گهڵ ئەو میتافۆره جیاوازانە، که کۆچیچ له زمانی ئینگلیزی بۆ ههستی شادی خستوونه تیه پوو.

له م تووژینه وەهەدا بۆ شیکردنه وهی داتاکانی ههستی شادی، پهیرهوی ریبای کۆچیچ کراوه، که دریزه پیده ری بۆ چوونهکانی لاکوف و جانسون، به لام زیاتر بایه خ به شیکردنه وهی میتافۆره ههستییهکانی مروف دادات.

میتافۆری چه مکی شادی له زمانی کوردیدا خوی له چه ندین میتافۆری چه مکی جیاوازا ده بینته وه؛ هۆکاری به به ره مبی ئەم جۆره میتافۆره چه مکیانەش بۆ هه بوونی چه ندین بواری سه رچاوهی جیاواز ده گه ریته وه، که ده وریان له به چه مکردنی ههستی شادیدا ههیه.

له بهراوردکردنی میتافۆره چه مکیهکانی زمانهکانی کوردی و ئینگلیزیدا، ده رکه وتوووه، که (۱۱) میتافۆری چه مکی هاوبهش له نیوان ههردوو زمانه که دا هه ن، ههروه ها له زمانی کوردیدا (۱۱) میتافۆری چه مکی شادی به رچاوده که ویت، که له زمانی ئینگلیزیدا نین، به پیچه وانه شه وه له زمانی ئینگلیزیدا (۴) میتافۆری چه مکی هه ن، که له زمانی کوردیدا به رچاونا که ون.

وشه کللییه کان: واتاسازی زانیی، میتافۆری چه مکی، ههسته کان، شادی.

میتافۆرى چەمكى شادى لە زمانى كوردى و ئىنگلىزىدا

۱- پېشەكى

میتافۆرى چەمكى شادى يەككە لەو میتافۆرە چەمكىيە ھەستىيانەى مروّف، كە لە سەر چەند چەمكى تری جياواز بونىاددەنریت؛ سەرەتای بايەخدان بە میتافۆرە چەمكىيە ھەستىيەكانىش بۇ كارەكانى كوڤچىش دەگەرپتەو، كاتىك لە سالى ۲۰۰۰ لە چوارچۆيەى كنىيى (Metaphor and Emotion) چەندىن میتافۆرى چەمكى ھەستىيى جياوازی بۇ زمانى ئىنگلىزى خستەروو؛ تىيدا رايگەياند؛ بە گشتى دەكریت ھەستەكانى مروّف بەھۆى میتافۆرەو لەسەر چەند بواریكى كۆنكریتی جياواز بونىادبنرین، ھەروھا بە پىنى لىكۆلینەوھەكان ئەم جۆرە بەچەمكردنە سەرەراى كارىگەرىيە كلتوورىيە جياوازهكان لەسەرى؛ لە نىوان زمانەكانى جىھاندا سروشتىكى ھاوبەشى ھەيە. ئەم تويزینەوھەيە ھەولدەدات لەو روانگەيەوھ ئەو بوارە جياوازانە لە زمانى كوردى بدۆزیتەو، كە دەبنە ھۆى ھاتنەكايەى میتافۆرە چەمكىيە جياوازهكانى شادى لە زمانى كوردى و بەراوردكرنى لەگەل ئەو میتافۆرە چەمكىيانەى، كە كوڤچىش بۇ چەمكى شادى خستوونەتیهروو.

ھۆى ھەلبژاردنى ئەم بابەتەش بۇ ئەوھ دەگەرپتەو، كە تا ئەو شوینەى زانىاريمان ھەبیت میتافۆرى چەمكى ھەستەكان (Emotions) لە زمانى كوردىدا كاریكى ئەوتویان لە سەر نەكراو، ئەمە لەلایەك. لە لایەكى ترەوھ بۇ ئەوھ دەگەرپتەو، كە ھیچ لىكۆلینەوھەيەك لە زمانى كوردىدا لەسەر چەمكى شادى ئەنجامنەدراو.

گرنگىی تويزینەوھەكە بۇ ئەوھ دەگەرپتەو، كە دەبیتە دەروازەيەكى گرنگ بۇ گەران و لىكۆلینەوھە لە بەچەمكردنى ھەستە جياوازهكانى مروڤى كورد، كە كارىگەرىيان ھەيە لە سەر بنیادنان و بەچەمكردنى

زمانی کوردی، ههروههها هه ره له و ریگهیهوه دهستان دهگات به و هاوبهشییه زمانییانهی، که قوتابخانهی زانیی بانگهشهی بۆ دهکات.

ئهم تووژینهوهیه ههولدهدات وهلامی ئهم پرسیارانهی خوارهوه بداتهوه:

۱. ئایا جیاوازییه کلتووورییهکان تا چند کاریگهرییان لهسهه میتافووری چهمکی شادی ههیه له نیوان زمانی کوردی و ئینگلیزیدا؟

۲. جیاوازی و هاوبهشییهکانی میتافووری چهمکی شادی له زمانی کوردی و ئینگلیزیدا کامانه؟

سنوری تووژینهوهکه له ئاستی واتاسازی زانییدایه، چونکه میتافووری چهمکی بابهتیکی سهههکی واتاسازی زانییه و پانتاییهکی فراوانی له بوارهکه داگیرکردوه.

هههچی ریپازی تووژینهوهکهیه بریتییه له ریپازی (وهسفی- بهراوردکاری)، به جوړیک له سهههتادا به شیوهیهکی وهسفی له لایهنه تیوورییهکانی بابهتهکه کولراوتهوه، دواتر به سوودوههگرتن له ریپازی بهراوردکاری، داتاکانی ههردوو زمانهکه بهراوردکارون و لایهنه هاوبهش و جیاوازهکان خراونهتهروو، ئهمه جگه لهوهی له شیکردنهوه و خستنهرووی داتاکان پهپههوی ریپازی کووچیش کراوه.

داتای تووژینهوهکهش له (زاری ناوههراستی) زمانی کوردی وههگراوه، پاشان لهگهه له داتایانه بهراوردکاروه، که کووچیش بۆ بابهتی میتافووری چهمکی شادی له زمانی ئینگلیزی خستونهتیهروو.

تووژینهوهکه جگه له پوخته، پیشهکی و ئههجام؛ تیشکی خستوته سهه لایهنه تیوورییهکانی بابهتهکه، وهکو میتافووری چهمکی، ههستهکانی مروو

و ههستی شادی... هتد، پاشان ههولدراره له زمانی کوردیدا میتافوره چه مکیه جیاوازهکانی شادی دهستنیشانبرکریڼ و له گه ل داتاکانی زمانی ئینگلیزی بهراوردبکریڼ.

۲- پیداپوونه وه به توژیینه وهکانی پیشوو

لیکولینه وه له میتافوری چه مکی به گشتی له دواى بلاوبوونه وهی کتیبه که ی لاکوف و جانسون له سالی (۱۹۸۰) به ناویشانی (metaphors we live by) وه دهستپیده کات، به لام لیکولینه وهی به شیوهیه کی تایبته له لایه نی میتافوری چه مکی ههسته کان (Emotions) له دواى بلاوبوونه وه کتیبی (Metaphor and Emotion:) (Language, Culture, and body in Human Feeling) کوفچش دهستپیده کات (Kovecses, ۲۰۰۰); ناوبراو له و کتیبه دا ههولیدا له میتافوره ئه بسترارکتهکانی وهکو (توره یی، ترس، شادی، ناخوشی، خوشه ویستی... هتد) بکولیته وه و له زمانی ئینگلیزیدا ئه و بوارانه دهستنیشانبکات، که به شداری دهکن له بنیادنانی میتافوره ههستییه جیاوازهکان. هر له سهر ئه و بنه مایه رایگه یاند، که تیگه یشتن له میتافوری چه مکی نه ک ته نها بو تیگه یشتن له و زمانه یی، که به هویه وه ههست و سوزه کان دهرده بردریت گرنگه، به لکو هه بوونی میتافوری چه مکی بو تیگه یشتن له زوربه ی لایه نهکانی ههست و سوز گرنگه (حجابی و همکارانش، ۱۴۰۱: ۵۵).

دواى بلاوبوونه وهی کتیبه که ی کوفچش لیکوله ران له زوربه ی ناوچهکانی جیهان دهستیان کرد به لیکولینه وه له بواری میتافوری چه مکی ههسته کان و بهروادکردنی میتافوره جیاوازهکان له نیوان زمانهکانی جیهان، بو نمونه: میتافوری چه مکی توره یی له نیوان زمانی ئینگلیزی و چینی (Ning yu, ۱۹۹۵); میتافوری ههسته کان له نیوان زمانهکانی ئینگلیزی و فیتنامی (Wynn Nguyen, 2013); میتافوری

چه‌مکی شادی له نیوان ئینگلیزی و فارسی (Safarnejada, 2014); میتافوژی چه‌مکی ساردی (Coldness) له نیوانی ئینگلیزی و عه‌ره‌بی (Al.Badri, 2021); میتافوژی چه‌مکی شادی له نیوان زمانه‌کانی ئینگلیزی و رووسی (CSILLAG, 2016); میتافوژی چه‌مکی هه‌سته‌کان له نیوان زمانی ئینگلیزی و چینی (Liu and Zhao, 2013): میتافوژی چه‌مکی شادی و ناخو‌شی له نیوان زمانی ئینگلیزی و عه‌ره‌بی (Ahmed, 2016): ته‌نانه‌ت زورجار دیارده‌که له نیوان سی زمانی جیاواز به‌راورد‌کراوه، وه‌ک: میتافوژی چه‌مکی شادی له نیوان زمانه‌کانی ئینگلیزی، عه‌ره‌بی تونسی و ئیسپانی (Hamdi, 2015).

هه‌روه‌ها هه‌ندیک لیکۆله‌ری تر له چوارچینه‌ی یه‌ک زماندا هه‌ولیانداوه له دیارده‌که بکۆله‌وه، به‌م شیوه‌ی خواره‌وه:

زورورز و هاوکارانی له سالی (1392) ی هه‌تاوی (خورشیدی) توێژینه‌وه‌یه‌کیان به‌ ناو‌نیشانی (استعاره‌های مفهومی شادی در زبان فارسی: یک تحلیل پیکرمدار) خسته‌روو، که تییدا (33) بواری سه‌رچاوه ده‌ست‌نیشان‌کراوه، که میتافوژی چه‌مکی شادی له زمانی فارسی له‌سه‌ر بنیادنراوه.

محمدیان و فرحانی زاده توێژینه‌وه‌یه‌کیان له سالی (1397) ی هه‌تاوی به‌ ناو‌نیشانی (استعاره مفهومی شادی در دیوان شمس) ئه‌نجامداوه، تیایدا ئه‌و بواران‌ه‌یان ده‌ست‌نیشان‌کردووه، که میتافوژی چه‌مکی شادی له‌سه‌ر بنیادنراوه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش چه‌ند کۆمه‌له‌یه‌کیان وه‌کو بواری سه‌رچاوه ده‌ست‌نیشان‌کردووه، وه‌کو کۆمه‌له‌کانی (که‌ره‌سته، خۆراک، گیانه‌وه‌ر، گیا، بازا‌ر): هه‌ریه‌ک له‌و کۆمه‌لانه‌ جاریکی تر بۆ چه‌ند کۆمه‌له‌یه‌کی تر دابه‌شکراون.

له لایه‌کی تر حاجبی و هاوکارانی له لیکۆلینه‌وه‌یه‌کدا به ناویشانی (بررسی تطبیقی استعارهی مفهومی غم و شادی با استناد بر شواهدی از آثار افغانی و ایشیگورو)، که له‌سه‌ر میتافۆری چه‌مکی شادی و خه‌م له سالی (۱۴۰۱) ی هه‌تاوی ئه‌نجام‌دراوه؛ به‌پیتی جۆری بواری سه‌رچاوه‌کانیان (۸) جۆر میتافۆری چه‌مکیان ده‌ستنیشان‌کردوه.

جیگه‌ی ئاماژه‌پیکردنه، به‌پیتی به‌دواداچوونی ئیمه تاوه‌کو ئیستا هیچ توژیینه‌وه‌یه‌ک به ناویشانی میتافۆری چه‌مکی شادی له زمانی کوردی یاخود به‌راوردکردن له‌گه‌ل زمانه‌کانی تری جیهان ئه‌نجامه‌دراوه.

۳- میتافۆری چه‌مکی و هه‌سته‌کان (Emotions)

ئه‌م به‌شه له دوو ته‌وه‌ره‌ی جیاواز پیکدیت؛ له ته‌وه‌ره‌ی یه‌که‌مدا تیشکده‌خه‌ینه‌سه‌ر زاراوه، چه‌مک، پیناسه و جۆره‌کانی میتافۆری چه‌مکی، له ته‌وه‌ره‌ی دووه‌میشدا باسی هه‌ست، جۆره‌کانی هه‌ست و په‌یوه‌ندی نیوان هه‌سته‌کان و میتافۆری چه‌مکی ده‌که‌ین.

۳-۱ میتافۆری چه‌مکی: زاراوه، چه‌مک و پیناسه:

میتافۆر زاراوه‌یه‌کی فه‌ره‌نسییه له وشه‌ی (Metaphor) ی گریکییه‌وه وه‌رگیراوه، که له بنه‌ره‌تدا وشه‌یه‌کی لیک‌دراوه و له دوو به‌ش پیکدیت؛ (meta) به واتای سه‌روو و (pherein) به واتای گواستنه‌وه دیت (عباس، ۲۰۲۲: ۵۶)، له زمانی کوردیشدا چه‌ندین زاراوه‌ی جیاوازی بۆ به‌کارهاتوه، له‌وانه (حاته‌م و لیا محمد) له پال زاراوه‌ی میتافۆری چه‌مکی؛ زاراوه‌ی خوازه‌ی چه‌مکیشی به‌کارهیناوه (محمد، ۲۰۲۰: ۱۷۷)، هه‌روه‌ها (یه‌دوللا په‌شبابادی) خواستنی واتایی بۆ هه‌مان مه‌به‌ست به‌کارهیناوه (په‌شبابادی، ۱۳۹۹: ۱۵۴)، ئه‌مه جگه له‌وه‌ی زۆربه‌ی توژی‌ره‌ کورده‌کان زاراوه‌ی میتافۆری چه‌مکیان به‌کارهیناوه (ئیسماعیل و حه‌مه غه‌ریب،

۲۰۲۰: ۱۸۹؛ (باپیر، ۲۰۲۰: ۸۰) (جهواد، ۲۰۲۱: ۳۵)؛ (نادر، ۲۰۲۲: ۱۱)؛ (عباس، ۲۰۲۲: ۵۶).

میتافۆری چه مکی یه کیکه له گرنگترین ئەو دیارده ئاوه زیانه‌ی، که له زمانه‌وانی زانی (cognitive linguistics) دا بایه‌خیکی زۆری پیداراهه و له چه‌ندین ڕوه‌وه لیکۆلراوه‌ته‌وه؛ سه‌ره‌تای بایه‌خدان به‌م دیارده زمانیه‌ش ده‌گه‌رێته‌وه بو کاره‌کانی (لاکۆف و جانسون)، که له سالی (۱۹۸۰) تیۆریکیان به‌ ناوی (Conceptual metaphor theory) خسته‌پوو^(۱)، هه‌ر له‌م تیۆره‌دا (لاکۆف و جانسون) ئەوه‌یان ڕاگه‌یانده‌، که میتافۆر له‌ ژبانی ئیমে‌دا به‌کاره‌ینانیکی فراوانی هه‌یه، به‌ جوړیک دیارده‌که نه‌ک ته‌نها له‌ زمانی قسه‌کردن، به‌ لکو له‌ بیرکردنه‌وه‌کانیشماندا به‌دیده‌کریت. به‌ واتایه‌کی تر میتافۆر ته‌نها تاییه‌تمه‌ندییه‌کی شیوازی زمانی ئەده‌بی نییه، که ته‌نها له‌ ده‌قه ئەده‌بییه‌کان به‌رچاوبکه‌وێت، به‌ لکو خودی ئاوه‌ز و بیرکردنه‌وه‌کانی مروّف سروشتیکی میتافۆریانه‌یان هه‌یه، که ئەبستراکته، پاشان له‌ زماندا ره‌نگه‌داته‌وه (راسخ مهند، ۱۳۸۹: ۵۰)، ئەم جوړه میتافۆره‌ش به‌ میتافۆری چه‌مکی ناوده‌بریت، که له‌ به‌رانه‌ر میتافۆری زمانی ده‌وه‌ستیت. به‌ واتایه‌کی تر، میتافۆری زمانی لایه‌نی ده‌رکه‌وته و فیزیکی میتافۆری چه‌مکییه، که‌واته به‌پیی بوچوونی زمانه‌وانه‌ زانییه‌کان شوینی راسته‌قینه‌ی میتافۆر بیره‌ نه‌ک زمان (روشن و اردبیلی، ۱۳۹۲: ۱۱۸)، به‌لام ئەم دیارده ئاوه‌زییه به‌ جوړیک تیکه‌لی ژبانی مروّف بووه، که وای له‌ هه‌ندیک زمانه‌وان کردووه بلین: "زمانی ئیمه‌ زمانی میتافۆره، ئیمه‌ به‌یی میتافۆر زمانمان نییه" (اردکانی و هاوکارانی، ۱۳۹۳: ۸).

سه‌باره‌ت به‌ پیناسه‌ی میتافۆری چه‌مکی له‌ لایه‌ن زمانه‌وانان چه‌ندین پیناسه‌ی جیاواز خراونه‌ته‌پوو، له‌وانه، میتافۆری چه‌مکی بریتییه له "لیکدانی دوو بواری چه‌مکی" (تیلور و مور، ۱۳۹۶: ۷۰). به‌ واتایه‌کی تر،

میتافۆری چه مکی ئه و دیارده زمانیهیه، که که رهستهیه که له بری که رهستهیه کی تر به کار دیت؛ هه ریه که له که رهسته کانیس سه ر به بواریکی جیاوازن، مه به ست له بواره جیاوازه کانیس هه ر یه که له بواره کانی سه رچاوه (source domain) و بواری ئامانجه (target domain): له میتافۆری چه مکیشدا هه میسه بواری سه رچاوه له سه ره تا و بواری ئامانج له کۆتایی دیت (راسخ مهند، ۱۳۸۹: ۵۵). بواری ئامانجیش به پشتبهستن به تاییه تمه ندیه کانی بواری سه رچاوه ئاماژه ییده کریت، بۆ نمونه کاتیک سه یری میتافۆری چه مکی ((عشق گه شته)) ده که ین، ده بینین، که میتافۆره که له دوو به ش پیکدیت:

عشق = بواری ئامانج

گه شت = بواری سه رچاوه

میتافۆری زمانیش نواندی هه مان میتافۆری چه مکیه به شیوه یه کی کۆنکریتی (سه فه وی، ۱۳۹۶: ۱۰۷)، بۆ نمونه:

۱. ریبواری ریگه ی عه شقی تۆم.

له میتافۆری زمانی ژماره (۱) دا، هه ریه که له وشه کانی (ریبواری، ریگه) دوو تاییه تمه ندیه بواری سه رچاوه ن (گه شت)، که له بواری ئامانج (عشق) سوودیان لیوه رگیراوه.

کاتیک سه رنجی هه ردوو بواره پیکهینه ره کانی میتافۆری چه مکی ده ده ین، له وانیه په رسیاری ئه وه مان له لا دروستییت؛ چی وایکردوو ه ئه م دوو بواره جیاوازه له گه ل یه کتر کۆببنه وه؟ یاخود چۆن تاییه تمه ندیه کانی بواریک له بری بواریکی تر به کار دیت؟

له وه لامی ئه م په رسیاراندا ده لئین:

راسته به پيی بۆچوونی دیرین په یوه نډیبه کی لیکچواندن له نیوان ئەم دوو چه مکه دا هه یه، به لام ئەم جوړه په یوه نډیبه له هه موو میتافۆرېکا به رچاونا که ویت، بۆیه زمانه وانه زانینیبه کان هۆکاری کو بوونه وهی ئەم دوو بواره له چوارچیوهی میتافۆری چه مکیدا ده گه ریننه وه بۆ ئەزموونه جهسته ییبه کان (کوچش، ۱۳۹۵: ۱۹۷)، بۆ نمونه له میتافۆری چه مکی (سۆز (عاطیفه) گه رمایه) دا، ئیمه له ریگه ی ئەزموونه جهسته ییبه کان و ده ور به ری فیزیکیه وه، درکمان به وه کردوه، که سۆز په یوه نډیباره به گه رمیبه وه، بۆ نمونه کاتیک که سیک شهمده کات یا خود ده ترسیت پله ی گه رمی به رزده بیته وه و ئاره قده کاته وه، واته وه کو ئەوه وایه، که که سه که له شوینیک بیت، پله ی گه رمی به رزبیت. به واتایه کی تر، په یوه نډیبه کی ئەبستراکت له نیوان بواری سه رچاوه و بواری ئامانجا هه یه، که واده کات میتافۆری چه مکی به ره مبیته و بواری ئامانج له سه ر بنه مای تاییه تمه نډیبه کانی بواری سه رچاوه بونیاد بنریت؛ ئەم په یوه نډیبه ش له ریگه ی (نه خشه کیشان) هوه ده خریته پوو.

۳-۱-۱ نه خشه کیشان (Mapping) له میتافۆری چه مکیدا:

زمانه وانه زانینیبه کان پینانویه، که مه به ست له نه خشه کیشان پراکتیزه کردنی تاییه تمه نډیبه کانی دوو بواری زانینیبه، که له چوارچیوهی میتافۆریدا له یه کتری نزیک ده بنه وه (راسخ مهند، ۱۳۸۹: ۵۰) بۆ نمونه: له میتافۆری چه مکی (توره بوون گه رمیبه) دا نه خشه کیشان بۆ تاییه تمه نډیبه کانی هه ردوو بواره که به م شیوه ی خواره وه یه:

(بواری ئامانج (تورەبوون	نەخشەکیشان	(بواری سەرچاوە (گەرمی
حاله‌تی هه‌لچوون(هۆرمۆنی تورەبی)	←	شله‌ی گەرمی
جسته(که تورەبیەکی تێدایه)	←	دەفر(که شله‌ی گەرمی تێدەکریت)
تورەبیەکی زۆر که مرۆف خۆی پی نەگیریت	←	کولان بەجۆریک له‌سەری برژیت(هه‌لچوون)
ریگریکردن له‌هه‌لچوون	←	ریگریکردن له‌کولان
دەروون دروستی	←	گەرمیەکی ئاسایی (شله‌تین)
هیوربوونه‌وه	←	ساردبوونه‌وه

خشته‌ی ژماره (١) نەخشەکیشانی میتافۆری چه‌مکی (تورەبوون گەرمیە)

ئەم میتافۆرە چه‌مکیە له‌ میتافۆری زمانی بەم شیوەیە خوارەوه دەنۆنیریت:

١.٢. خەریکه له‌ تورەبیان دەکولیم.

ب. ساربوومه‌وه. (هیوربوومه‌وه)

کاتیک سەیری ئەم دوو نمونە‌ی سەر‌ه‌وه‌ ده‌که‌ین، دەبینین، که دوو میتافۆری زمانین و له‌سەر بنه‌مای یه‌ک میتافۆری چه‌مکی بنیادنراون؛ ئە‌ویش به‌ وه‌رگرتنی تایبه‌تمه‌ندییه‌کان (کولان) و (ساردبوونه‌وه‌ی بواری سەرچاوه (گەرمی) بۆ بواری ئامانج (تورەبوون).

٣-١-٢ جۆره‌کانی میتافۆری چه‌مکی:

لاکۆف و جۆنسن میتافۆری چه‌مکی به‌سەر سێ جۆردا دابه‌شده‌که‌ن، که بریتین له‌:

١. میتافۆری چه‌مکی ئاراسته‌یی Orientational Metaphor

٢. میتافۆری چه‌مکی ئە‌نتۆلۆجی Ontological Metaphor

۳. میتافۆری چه مکی پۆنانی (Lakoff and Johnson, 1980:58)
Structural Metaphor

مه بهست له میتافۆری چه مکی ئاراستهیی ئه و جۆره میتافۆره چه مکیانهیه، که په یوه ندییان به ئاراستهیی بۆشاییه وه ههیه، واته ئه و جۆره میتافۆره له سه ر بنه مای ئاراستهیی شوینییه وه بنیاده نرین و به زۆری دوو چه مسهرین، وهک: سه ره وه-خواره وه، ناوه وه-ده روه، نزیک-دوور... هتد. میتافۆری چه مکی ئه نتۆلۆجییش جۆریکی تری میتافۆری چه مکیه، که تیندا چه مکه ئه بستراکته کان له سه ر بنه مای که ره سه ته کۆنکریتی و فیزیکیه کانه وه ده نویندرین؛ ئه م جۆره میتافۆره ده کریته سی جۆر:

۱. میتافۆری ئه نتۆلۆجیی بوون و ماده

۲. میتافۆری ئه نتۆلۆجیی ده فر

۳. میتافۆری ئه نتۆلۆجیی به مرو فکردن (نادر، ۲۰۲۲: ۴۹).

هه رچی میتافۆری چه مکی پۆنانیه "جۆره سیسته مکی میتافۆریه که تیندا بواره ئه بستراکته کان له سه ر بنه مای بواره فیزیکی و خاوه ن پۆنانه کانه وه داده ریژرین. به واتایه کی تر، له م جۆره میتافۆره دا بواری ئامانج له سه ر بنه مای تاییه تمه ندییه کانی بواری سه رچاوه بو نیاده نریت".

هه ندیک له زمانه وانه زانینییه کان میتافۆری چه مکی به جۆریکی تر دابه شده کهن، به م شیوه یه ی خواره وه:

۱. میتافۆری چه مکی زانیاری بو نیاد

۲. میتافۆری چه مکی نه خشه وینه یی بو نیاد (سه فه وی، ۱۳۹۶: ۱۰۹-۱۱۰)، مه بهست له میتافۆری چه مکی زانیاری بو نیاد ئه و جۆره

میتافۆرەیه، که لەسەر بنچینەى زانیاریى مروۆف له دەورووبەرەوه سەرچاوهى گرتووه، بۆ نموونه له میتافۆرێ زمانى:

۲. نەوزاد چرنووکى لى گرتم.

دەبینین، که له میتافۆرێ چەمکى ((مروۆف ئاژەلە)) وەرگیراوه، که بەهۆى ئەزموون و زانیارییهوه بۆمان دەرکەوتووه، که ئاژەل (بوارى سەرچاوه) چرنووکى هەیه، دواتر سوودى لى وەرگیراوه بۆ مروۆف (بوارى ئامانج).

هەرچى میتافۆرێ چەمکى نەخشە وینەى بونیاده، جوړیکى تره له میتافۆرێ چەمکى، که لەسەر بنەمای یهکىک له نەخشە وینەیهکان (Image schema) بنیادەنریت بۆ نموونه میتافۆرێ زمانى ۳. دلم پرە، له میتافۆرێ چەمکى ((دل دەفره)) وەرگیراوه، که جوړیکه له نەخشەى وینەى و ناسراوه به نەخشەى قەبارە ۲.

۲-۳- هەست (سۆز)هکانى مروۆف:

هەست یهکىکه له تايبهتمەندییه سەرەکییهکانى سروشتى مروۆف، که له لایەن شارەزایانهوه چەندین پیناسەى جیاوازی بۆکراوه، لهوانه "سیستەمى ئالۆزى گۆرانکارییه کورتخایه نهکانه، که یارمهتیی تاک دەدات له کاردانهوهیهکی گونجاو بۆ ئەو بابەتانهى، که به لایه وه گرنگن" (Andera, ۲۰۱۶: ۹۱)، واتە هەست (سۆز) بریتیه له و گۆرانکارییه دەروونى و جهستهیه جیاوازانەى، که به پێى بارودۆخه جیاوازهکان به سەر مروۆفدا دیت، دواتر له دەربرینه زمانیهکانیشیدا رەنگه دادهاته.

مروۆف له رووى بایه لۆجییه وه چەندین هەستى جیاوازی هەیه، وهکو هەستهکانى (شادى، توورەهیی، ترس، خەمبارى، سەرسوڤمان، شانازى، شەرم و هه وهس)، که هەندیکیان بنچینه یین، وهک هەستهکانى

(توورپهیی، ترس، شادی و خه‌مباری) (kovecses, ۲۰۰۰: ۲۰) و له نیوان مروّقه‌کانی جیهاندا هاوبه‌ش (universal)ن؛ ته‌نانه‌ت هه‌ندی‌ک له‌و هه‌ستانه له‌گه‌ل زینده‌وه‌ره‌کانی تریشدا هاوبه‌شن (Andera, ۲۰۱۶: ۹۱). هه‌موو ئه‌و هه‌سته جیاوازان‌ه‌ش وه‌کو ئه‌زمونی جه‌سته‌یی له‌ ناو بی‌ری مروّقا تو‌مارکراون، دواتر له‌ دهر‌برینه‌ زمانیه‌کانیدا ره‌نگیداوه‌ته‌وه، چونکه ئه‌وه‌ی هه‌سته‌یی‌ده‌کریت، به‌ زمان دهر‌یده‌برین، هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی، به‌ زمان ده‌لیتین ئه‌وا هه‌سته‌یی‌ده‌که‌ین، که‌واته‌ زمان ته‌نها ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌ست نییه، به‌ لکو بنیادنه‌ری هه‌سته‌یشه (زورورز و همکارانش، ۱۳۹۲: ۵۵).

۳-۳- میتافۆری چه‌مکی شادی:

شادی یه‌کیکه له‌ هه‌سته بنچینه‌یه‌کانی مروّف، که هه‌سته‌یکی ئه‌رینییه و له‌ به‌ران‌به‌ر هه‌ستی خه‌مباری ده‌وه‌ستیت (ملکیان و ساسانی، ۱۳۹۳: ۱۲۹)، مروّقه‌کان له‌ کاتی بیستنی هه‌والی‌کی خو‌ش یاخود به‌ده‌سته‌ینانی ده‌سته‌وتیکی باش، هه‌ست به‌ خو‌شی و شادی ده‌که‌ن

له‌ زمانه‌کانی جیهانیشدا، جگه له‌ دهر‌برینی پیتی (نامیتافۆری) چه‌ندین دهر‌برینی میتافۆری چه‌مکی جیاواز هه‌ن، که گوزارشت له‌ هه‌ستی شادی ده‌که‌ن، چونکه به‌پیی تیوری میتافۆری چه‌مکی؛ ئه‌زمونه جه‌سته‌یه‌کان سروشتیکی جیهانیان هه‌یه و میتافۆر سازده‌که‌ن (حاجبی و همکارانش، ۲۰۱۶: ۵۸)، هه‌روه‌ها هه‌ستی شادیش یه‌کیکه له‌و هه‌ستانه‌ی مروّف، که له‌ ریگه‌ی بواره‌کانی تره‌وه نیشانده‌دریت، به‌ واتایه‌کی تر چه‌مکی شادی وه‌کو بواری ئامانج له‌سه‌ر بنه‌مای چه‌ند بواریکی سه‌رچاوه‌ی جیاواز بنیادنراوه.

۴- شیکردنه‌وه‌ی جو‌ره‌کانی میتافۆری چه‌مکی شادی له‌ زمانی کوردی و ئینگلیزیدا

میتافۆرپی چه مکی دیاردهیه کی زمانه وانیی هاوبه شه له نیوان زمانه کانی جیهاندا، بۆیه زمانه وانه زانینییه کانیش به هه مان شیوهی قوتابخانه کانی تری جیهان به دواى دۆزینه وهی لایه نه هاوبه شه کانی دیارده زمانه وانیه کانه وهن، میتافۆرپی چه مکیش وهکو دیاردهیه کی زمانیی جیهانی سه یرکراوه؛ هه ر له بهر ئه مه شه له زۆربه ی زمانه کانی جیهان هه ولی دۆزینه وهی لایه نه هاوبه شه کان و به راوردکردنیان دراوه.

له م به شه دا میتافۆرپی چه مکی له نیوان هه ردوو زمانى کوردی و ئینگلیزی به راوردکراوه و هه ولی دۆزینه وهی لایه نه هاوبه ش و جیاوازییه کانی نیوان هه ردوو زمانه که دراوه.

٤-١- لیکچوونی میتافۆرپی چه مکی له هه ردوو زمانه که دا

له م خسته یه ی خواره وه دا میتافۆره چه مکیه کانی شادی له زمانى ئینگلیزی و نمونه کانیا ن خراونه ته روو، که له لایه ن (کوژیچش) وه له زمانى ئینگلیزی دیاریکراوه ن.

نمونه‌ی میتافوری زمانی	میتافوری چه‌مکی به ئینگلیزی	واتاکه‌ی به کوردی
4. <i>We had to cheer him up</i>	HAPPY IS UP	شادی به‌رزیه
5. <i>I am six feet off the ground.</i> 6. <i>I was so happy my feet barely touched the ground.</i>	HAPPINESS IS BEING OFF THE GROUND	شادی له زهوی بوونه‌وهیه / به‌رزبوونه‌وهیه
7. <i>That was heaven on earth.</i>	HAPPINESS IS BEING IN HEAVEN	شادی له به‌هه‌شتا بوونه
8. <i>She brightened up at the news</i>	HAPPY IS LIGHT	شادی رووناکیه
9. <i>He was alive with joy.</i>	HAPPINESS IS VITALITY:	شادی هیز / وزهیه.
10. <i>It made me feel great</i>	HAPPINESS IS HEALTH.	شادی تهن‌رووستیه
11. <i>He was overflowing with joy.</i>	HAPPINESS IS A FLUID IN A CONTAINER	شادی شله‌یه‌که له‌ناو ده‌فریکدا
12. <i>I was drunk with joy.</i>	HAPPINESS IS A RAPTURE/HIGH:	شادی سه‌رخۆشگه‌ره.
13. <i>They were crazy with happiness.</i>	HAPPINESS IS INSANITY	شادی شیتیه.
14. <i>He was swept off his feet</i>	HAPPINESS IS A NATURAL FORCE	شادی هیزیکه سروشتیه.
15. <i>He was happy as a Pig in shit.</i> 16. <i>He looks like the cat that got the cream.</i>	A HAPPY PERSON IS AN ANIMAL THAT LIVES WELL:	مروقی شاد که‌سیکه، که باش / خوش ده‌ژی.

(Koövecses, 2004: 24-25)

دوای وه‌رگرتنی میتافوره چه‌مکیه‌کانی شادی له زمانی ئینگلیزیدا، میتافوره هاوبه‌شه‌کانی زمانی کوردیش، به‌م شیوه‌یه ده‌خه‌ینه‌پروو:

شادی ماده‌یه‌که له‌ناو ده‌فریکدا

۱۷. ژیا‌نتان پر بیت له خوشی و شادی.

۱۸. ماله‌که‌تان پر کرد له خوشی.

شادى تەندورستىيە (تىكچوون و باشبوون)

۱۹. لە خۇشيان مردم. (تىكچوون)

۲۰. بە بىستى ھەوالى دەرچوونى، بورايە ۋە. (تىكچوون)

۲۱. لە خۇشيانا ھەيىم نەما. (باشبوون)

۲۲. لە خۇشيان بەلام لى نەما. (باشبوون)

شادى بەرزىيە

۲۳. نەخۇشەكە، كە ھەوالە خۇشەكەى بىست يەكسەر ھەستايە ۋە.

شادى بەرزبوونە ۋەيە لە زەوى

۲۴. لە خۇشيان پىي زەوى نەدەگرت.

۲۵. لە خۇشيان ھەلدەپەرى.

شادى بەھەشتە

۲۶. كوردستان بەھەشتى سەرزەوييە.

شادى پروناكييە

۲۷. كە ھەوالەكەى بىست گەشايە ۋە.

شادى شىتتىيە

۲۸. كاتىك ياريزانەكە گۆلەكەى تۆماركرد، كۆرەكە ھىندە دلخۇشبوو،

عەقلى لەسەردا نەمايو.

۲۹. له خوښيدا شیت و هار بوو.

شادی هیژیکی سروشتییه

۳۰. ههواله که هه موویانی دلخوښکرد.

شادی مادهی بیهوښکهره

۳۱. له خوښیان ئاگای له خوئی نه مایه.

شادی وزهیه

۳۲. ئه و به خوښی و شادییه وه دهژی.

۳۳. مروقی شاد که سیکه، که باش / خوښ دهژی.

۳۴. وهک پاشا دهژی،

۳۵. شاهانه دهژی

وهک له نموونه کانی سه ره وه دهرده که ویت، یانزه میتافور له زمانی کوردی و ئینگلیزیدا هاوبه شن، ئه وانیش: بریتین له (شادی مادهیه که له ناو دهریگدا، شادی تهن دورستییه، شادی بهرزییه، شادی بهر زبوونه وهیه له زهوی، شادی بهه شته، شادی پووناکییه، شادی شیتیه، شادی هیژیکی سروشتییه، شادی مادهی بیهوښکهره، شادی وزهیه، مروقی شاد که سیکه، که باش / خوښ دهژی).

۲-۳ جیاوازی میتافۆری چه مکی شادی له ههردوو زمانه کهدا

له گهڵ بوونی لایهنی هاوبهش له نیوان ههردوو زمانه کهدا، له گهڵ ئەوهشدا لایهنی جیاوازی له نیوان ئەم دوو زمانه دا بهرچاوده که ویت، وهک له مموونانهی خواره وهدا:

میتافۆری چه مکی شادی له زمانی ئینگلیزیدا:

نموونهی میتافۆری زمانی	میتافۆری چه مکی به ئینگلیزی	واتاکه‌ی به کوردی
36. <i>That warmed my spirits</i>	HAPPY IS WARM	شادی گهرمیه.
37. <i>I was tickled pink.</i>	HAPPINESS IS A PLEASURABLE PHYSICAL SENSATION	شادی ههستیکی جهسته‌یی چێژه‌خشه.
38. <i>He was knocked out; She was overcome by joy.</i>	HAPPINESS IS AN OPPONENT IN A STRUGGLE	شادی رکا بهریکه له ململانیدا.
39. <i>His feelings of happiness broke loose. She couldn't hold back her feelings of happiness.</i>	HAPPINESS IS A CAPTIVE ANIMAL:	شادی نازه‌لیکی دیلکراوه.

میتافۆره‌کانی چه مکی شادی له زمانی کوردیدا:

شادی ده‌فره

٤٠. له ناو خووشیه‌کی زۆر گه‌وره‌دا ده‌ژین.

شادی شوینه

٤١. ده‌رگای خووشیمان به‌سه‌ردا کرایه‌وه.

شادی تامه

۴۲. خۆشيمان چەشت.

۴۳. خۆشيمان لى وەرگرت.

۴۴. خۆشى بىنۇشى، دەبى تاللىش قىبول بىكەى.

شادى كەرەستە يەكى كۆنكرىتییە

۴۵. خۆشى لە ژياندا نەبىنى.

۴۶. خۆشيتان هينا لەگەل خۇتان.

شادى گريانه

۴۷. بە بىنىنى باوكى فرمىسكى لە چاوان هاتە خوارەو.

شادى كرده يە

۴۸. مندالەكانى دلخۆشكرد.

شادى مروقه

۴۹. شادى لە چاويدا توراو.

شادى رهنگه

۵۰. لە خۆشيدا رهنگى هاتەو بەر.

شادى بۆنە يە

۵۱. هەموو رۆژيكتان جەژن و شادى بى.

شادی ئاوه

۵۲. سه رچاوهی دلخوشییه که تان چیه؟

شادی بالندهیه

۵۳. له خوشییان بالی گرت.

به وردبوونهوه له م نموونانهی سه ره وه، ئه وه دهرده که ویت که سه ره پای بوونی هاوبه شیییه کان له نیوان زمانی کوردی و ئینگلیزیدا، له گه ل ئه وه شدا له نیوان ههردوو زمانه که دا جیاوازی له به کارهیتانی میتافۆره چه مکیه کان به دیده کریت، که بیگومان هۆکاری ئه م جیاوازییانهش بۆ بوونی دوو کلتووری جیاواز له نیوان ههردوو زمان ده گهریته وه، چونکه ههردوو زمانه که خاوه نی دوو ژینگه و کلتووری جیاوازی، ئه مهش وای کردووه که له به کارهیتانی میتافۆره کاندای جیاوازی له نیوان ههردوو زمانه که هه بیت. به واتایه کی تر، به هۆی ئه وهی دهوروبه ری جیاواز کلتووری جیاواز دروستده کات، به هه مان شیوه ئه و جیاوازییه کاریگه ری ده کاته سه ر به کارهیتانی زمان و له ناویشیاندا میتافۆره کان که کلتور کاریگه ریییه کی گه وره ی له سه ر میتافۆری چه مکی هه یه له زماندا.

ئەنجام

له زمانى ئىنگلىزىدا ۱۵ مېتافۆرى چەمكى بۆ بارى شادى بەكارهيتراون، له بەرانبەردا له زمانى كوردیدا ۲۲ مېتافۆرى چەمكى هەن.

له كۆى ئەو مېتافۆرانەى له زمانى ئىنگلىزى ((كۆفېچش) ديارىكردوون) و كوردیدا هەن؛ ۱۱ مېتافۆر له هەردوو زمانەكەدا هاوبەشن.

جياوازى بەكارهيتانى مېتافۆرە جياوازهكان بۆ جياوازىي كلتورى له هەردوو زمانەكە دەگەرپیتەوه، كه هەردوو زمانەكە خاوهنى دوو كلتورى جياوازن، ئەمەش كاریگەرىي كردۆتە سەر بەكارهيتانى مېتافۆرەكان له هەردوو زمانەكەدا.

زمانى كوردیش وهكو زمانەكانى تری جیهان له بەچهمكردنى هەسته جياوازهكانى مرۆف، سوود له كۆمەلێك بواری سەرچاوهیى جياواز وەردهگریت، كه تا رادهیهكى زۆر هاوبەشن له گەل زمانى ئىنگلىزى، ئەمەش بەرئەنجامى ئەزموونە جهستهیهكانى مرۆفە، كه یهكێكه لهو كۆلهگه سەرەكییانەى زمانەوانیى زانینیى لهسەر دامەزراوه.

هەرچەندە مېتافۆرى چەمكى (شادى تەندروستییە)، یهكێكه له مېتافۆرە چەمكییە هاوبەشهكان له نیوان زمانى كوردى و ئىنگلىزیدا، بەلام جياوازى مېتافۆرە چەمكییەكە، له نیوان هەردوو زمانەكەد؛ له وەدا دەردهكەویت، كه له زمانى ئىنگلىزیدا (بەپیتی ئەو مېتافۆرە چەمكییانەى، كه كۆفېچش دەستنیشانى كردوون) تەنها ئاماژە بە تەندروستباشى كراوه، كه چى له زمانى كوردى سەرەپای تەندروستباشى، تىكچوونى تەندروستیش دەبینریت.

پهراویزهکان:

۱. پروانه (LAKOF AND JHONSON ۱۹۸۰)

۲. نهخشه‌ی وینه‌ی بریتیه له و نهخشه ئاوه‌زیانه‌ی، که له نه‌نجامی نه‌زمونه جه‌سته‌یه‌کانه‌وه له بیرى مرؤفدا تومارده‌کرین، پاشان زمان بؤ ده‌برینی چه‌مکه‌کانی تر سوودیان لی وهرده‌گریته‌وه، بؤ زیاتر زانیاری له سهر نه‌خشه‌ی وینه‌ی، پروانه (Johnson ۱۹۸۷).

۳. نه‌زمونی جه‌سته‌ی، بیر و زمان چوارچیوه‌ی لی‌کۆلینه‌وه‌ی زمانه‌وانی زانیی دیاریده‌کن، بؤ زیاتر زانیاری، پروانه (باپیر، ۲۰۲۱: ۲۲).

۴. بؤ زانیاری زیاتر له‌سهر جوره‌کانی میتافۆری چه‌مکی، پروانه: (نادر، ۲۰۲۲: ۴۷-۴۹)؛ (عه‌باس، ۲۰۲۲: ۹۳-۱۰۲)

لیستی سه‌چاوه‌کان

یه‌که‌م: به زمانی کوردی

- ئیسماعیل، شیلان ئەحمەد و بەهره‌سلام حەمه‌غەریب (٢٠٢٠)، میتافۆره‌چه‌مکیه‌کان له‌زماندا، گۆڤاری زانکۆی گەرمیان، ژماره‌٧.
- باپیر، دلاوهر شوکری (٢٠٢٠)، شیکردنه‌وه‌ی توپری واتایی ئامرازه‌به‌نده‌کانی زمانی کوردی له‌روانگه‌ی واتاسازیی زانیی، نامه‌ی ماستەر، فاکه‌لتیی ئاداب، زانکۆی سووران.
- په‌شابادی، یدوللا (١٣٩٩) (ه‌تاوی) خواستنی ئاراسته‌یی له‌شیعری عبدالله په‌شیودا، گۆڤاری ئەده‌بیاتی کوردی، ژماره‌١، لا ١٥٣-١٨٩.
- جه‌واد، هۆشه‌نگ فاروق (٢٠٢١)، پوخته‌یه‌کی تیۆری میتافۆره‌چه‌مکیه‌کان و په‌یروه‌کردنی به‌سه‌ر ه‌ندیک ئیدیۆمی کوردیدا، گۆڤاری ئەکادیمیای کوردی، ژماره‌٤٩، لا ٣٥-٦٩.
- عباس، ئاشنا فارس (٢٠٢٢)، میتافۆر له‌شیعره‌کانی قوتابخانه‌ی باباندا، نامه‌ی ماستەر، زانکۆ کۆلیژی په‌روه‌رده، زانکۆی سه‌لاحه‌ددین.
- محمد، حاتهم ولیا (٢٠٢٠)، میتافۆری چه‌مکی له‌زمانی کوردیدا، گۆڤاری زانکۆ بو‌زانسته‌مرۆڤایه‌تییه‌کان، ژماره‌٦، لا ١٧٦-١٨٩.
- نادر، پیناس خالص (٢٠٢٢)، میتافۆری چه‌مکی عیشق له‌شیعره‌کانی سافی هیرانی دا، نامه‌ی ماستەر، فاکه‌لتیی ئاداب، زانکۆی سووران.

دووه‌م: به‌زمانی فارسی

- تیلور، جان آر. و جانت لیتل مور (۲۰۱۷/۱۳۹۶)، رهنمای زبان شناسی شناختی، چاپ اول، ترجمه: وجیهه فرشی و نجمه فرشی، نشر نویسه پارسی، تهران.
- حاجبی، سانازتقی پوری و همکاران (۱۴۰۱)، بررسی تطبیقی استعارهی مفهومی غم و شادی با استناد بر شواهدی از آثار افغانی و ایشیگورو، پژوهش ادبیات معاصر جهان، دوره ۲۷، شماره ۱، از صفحه ۵۱ تا ۷۹.
- داوری اردکانی، رضا و همکاران (۲۰۱۴/۱۳۹۳)، زبان استعاری و استعاره‌های مفهومی، چاپ دوم، انتشارات سروش، تهران.
- راسخ مهند، محمد (۲۰۱۰/۱۳۸۹)، درآمدی بر زبان شناسی شناختی: نظریه‌ها و مفاهیم، تهران.
- روشن، بلقیس و لیلا اردبیلی، (۲۰۱۳/۱۳۹۲)، مقدمه‌ای بر معناشناسی شناختی، نشر علم، تهران.
- زورورز، مهدیس (۱۳۹۲)، استعاره‌های مفهومی شادی در زبان فارسی: یک تحلیل پیکرهمدار، مجله زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان، دانشگاه فردوسی مشهد، علمی-پژوهشی، شماره پیاپی ۹، صفحه ۴۹ تا ۷۲.
- صفوی، کورش (۲۰۱۷/۱۳۹۶)، استعاره، چاپ اول، نشر علمی، تهران.

- کووچش، زولتان (۲۰۱۶/۱۳۹۵)، زبان، ذهن و فرهنگ مقدمه‌ای مفید و کاربردی، ترجمه: جهان‌شاه میرزابگی، دفتر نشر آگاه، تهران.
- محمدیان، عباس و مجید فرحانی زاده (۱۳۹۷)، مفهومی استعاره شادی در دیوان شمس، پژوهشی مطالعات زبانی و بالعی، شماره ۱۸، صفحه ۳۱۹ تا ۳۵۰.
- ملکیان، معصومه و فرهاد ساسانی (۱۳۹۳)، مفهومی سازی خشم در زبان فارسی، نشریه پژوهش‌های زبانشناسی، شماره دوم، شماره ترتیبی ۱۱، صفحه ۳۷ تا ۵۶.

سپیه‌م: به‌زمانی ئینگیزی

- Ahmed, M.A. Sawsan(2016), To Compare and Contrast Expressions of Sadness and Happiness in English and Arabic, English Linguistics Research Vol. 5, No. 1, pp6-10.
- Al.Badri, Hiba Maroof Ahmed(2021), Humanities Conceptual Metaphors of Coldness in English and Arabic ,Journal of Tikrit University for Humanities,28 (11) pp 68-85.
- Csillag, Andera(2016), Metaphors of happiness in English and Russian, de gruyter, pp.91-98.
- Hamdi, Sondes(2015) A Cognitive Study of Happiness Metaphors in English, Tunisian Arabic

and Spanish, Arab World English Journal (AWEJ), Vol.6 No.1, Pp.132-143.

- Kovecses, Z. (2000). Metaphor and emotion: Language, culture, and body in human feeling. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, George and Mark Johnson (2003), Metaphores We Live By, The University of Chicago press, Chicago and London.
- Liu, Xiao and Guodong Zhao(2013), A Comparative Study of Emotion Metaphors between English and Chinese, Theory and Practice in Language Studies Vol. 3, No. 1, pp. 155-162.
- Safarnejada, Fatemeh and others(2014),A cognitive study of happiness metaphors in Persian and English, Procedia – Social and Behavioral Sciences 118 , pp 110 – 117.
- Wynn Nguyen, NhuQuynh Luu Nguyen (2013), The EMOTION-IS-LIQUID Metaphor in English and Vietnamese, Procedia – Social and Behavioral Sciences 95, pp363 – 371.
- Yu, ning(1995), Metaphorical Expressions of anger in English and Chinese, Lawrence Erlbaum Associate, 10,pp 59-92.

Abstract

This study is an attempt to identify and present different conceptual metaphors of happiness in Kurdish and compare them with the different metaphors that Kovićses has presented in English for the Emotion of happiness.

In this paper also followed the Kovićses approach to analyze the happiness emotion data, which is expanded of the approach of Lakoff and Johnson, but its more focuses on the analysis of human emotional metaphors.

The metaphor of the concept of happiness in Kurdish language it contains several different conceptual metaphors; The productivity of this type of conceptual metaphors is due to the existence of many different sources domain, that play a role in conceptualizing the emotion of happiness.

In comparing the data of Kurdish and English language, it was found that there are (11) same conceptual metaphors between the two of those languages, also in Kurdish language there are (11) metaphors of happiness, which are not found in English language, in contrast in English language we can see (4) conceptual metaphors, which are not found in Kurdish language.

Keywords: Cognitive Semantics, conceptual metaphor, emotions, happiness

ملخص البحث

تحاول هذه الدراسة تحديد وتقديم الاستعارات المفاهيمية المختلفة للسعادة والسرور باللغة الكردية ومقارنتها بالاستعارات المختلفة التي قدمها كوفيتش باللغة الإنجليزية عن الشعور بالسعادة.

اتبع البحث أيضًا تحليل بيانات مشاعر السعادة والسرور والتي تحدث عنها وافتتحها كوفيتش، والتي تتواصل مع آراء لأكوف وجونسون، لكنها تركز أكثر على تحليل الاستعارات العاطفية البشرية.

تجد استعارة مفهوم السعادة والسرور في اللغة الكردية نفسها في العديد من الاستعارات المفاهيمية المختلفة أي في اللغات الأخرى. وتعود إنتاجية هذه الاستعارات المفاهيمية إلى وجود العديد من المصادر المختلفة التي تلعب دورًا في تصور الشعور بالسعادة والفرح.

و بالمقارنة بين بيانات اللغتين الكردية والإنجليزية، نجد أن هناك (١١) استعارة مفاهيمية مشتركة بين اللغتين، وفي اللغة الكردية هناك (١١) استعارة للسعادة والفرح ليست موجودة باللغة الإنجليزية، والعكس بالعكس هناك باللغة الإنجليزية (٤) استعارات مفاهيمية غير موجودة في اللغة الكردية.

الكلمات المفتاحية: الدلالة المعرفية، الاستعارة المفهومية، عواطف، فرح

